

Kezdjük újra!

A reformkiáltvány

Bevezető

Katolikus keresztényekként azt valljuk, hogy szükség van az Egyház alapokig hatoló reformjára. Valódi és mély megújulás azonban soha nem történt még megtérés és az evangélium életet változtató újrafelfedezése nélkül. A „szinódusi út” ezért drámai módon elhibázza a valódi reform kiindulási alapját. Mikor kizárólag a külső struktúrára koncentrálnak, a válság lényegét érintetlenül hagyja, békétlenséget szül az egyházközségekben, letér a világegyházzal való egység útjáról, rongálja az Egyház hitét, és egyházzsakadást eredményezhet.

- Hitet teszünk Isten igéje mellett, amelyben világosság és igazság van, és amelyet a Szentírás élő tanúságtételében, az Egyház élő hagyományában, a megélt hit látható valóságában fedezzünk fel. Isten ezen élő igéjét a Tanítóhivatal által megbízott és küldött tanúk hirdetik kötelező erővel, és ők öröködnék felette. A lelkiismeretünk arra kötelez minket, hogy soha ne támogassunk olyan követeléseket, és soha ne kövessünk olyan kezdeményezéseket, amelyek ezt az Isten élő igéjével való kapcsolatot felszámolják vagy relativizálják. Isten élő igéjében azt kell keresnünk, hogy mi Isten szándéka a ma Egyházával.

Kilenc tétel

1. Legitimáció

Az Egyházon belül megfogalmazott követelések csak akkor tekinthetők jogszerűnek, ha az evangéliumra épülnek, valamennyi hívő hitébe ágyazódnak, és az egész katolikus Egyház támogatását bírják.

A szinódusi út nem tekinthető szinódusnak, és egyházzjogi szempontól sem bír kötelező erővel. Nem fogadjuk el, hogy minden Németországban élő katolikus

nevében kíván szólni, és olyan döntéseket akar hozni, amelyek kötelező erővel bírnak rájuk nézve. A szinódusi úton részt vevő világiak különböző egyesületek, grémiumok és szövetségek képviselői, továbbá önkényesen kiválasztott harmadik felek. Ennek a mindenféle felhatalmazás és képviseleti jog nélküli testületnek a követelése alapvető bizalmatlanságról tanúskodnak a szentségi természetű és apostoli teljhatalommal bíró Egyházzal szemben, és a hatalom „világiak” által vezényelt és grémium-központú külsődleges újraelosztásához és az Egyház belső elvilágiasodásához vezet. A megkeresztelt keresztények misszionárius tanítványokká való felkentségéről (Evangelii gaudium 119 skk.) és az ezzel járó lelki önállóságról (a hitben való felnőttségéről) szó sem esik. Minden reformnak azonban, amely megérdemli a nevét, erre kellene épülnie. Csak az az Egyház tudja érdemben feldolgozni a visszaéléseket és az eltussolás legkülönbözőbb formáit, amely a lelki önállóságot központi célként kezeli. Hálásak vagyunk, hogy Ferenc pápa világszinódust hívott össze, ahol olyan döntések szülehetnek, amelyek mindenkire nézve kötelezőek, és ahol pontosan ez lesz a téma.

2. Reformkoncepció

Az Egyház a fejében és a tagjaiban egyaránt reformra szorul, ugyanakkor minden valódi egyházi reform megtéréssel és lelki megújulással kezdődik. Az Egyház azzal még soha nem nyerte vissza erejét mint a föld sója és a világ világhossága, hogy engedett az igényeiből, és a világhoz hasonult.

A szinódusi út az Egyház valódi céljait teszi magáévá, a stratégiájában azonban a régi struktúrák fenntartása mellett teszi le a voksot. A megtérés, a bűnbánat és a lelki megújulás folyamatai szemmel láthatóan nem érdeklik. Ami az Egyház alapvető társadalmi megjelenését illeti, buzgón a status quo fenntartásán ügyködik: A gyámkodó Egyház túlintézményesedett modelljét kívánja megmenteni mindenféle kiigazítással és modernizációval. Még képbe sem kerül egy a közös lelkiségben és hitben gyarapodó (tehát tanítványi) egyházi élet. Az egyházi felvirágzás megváltoztató ereje azonban csak ott jelenik meg, ahol az új és jó élet emberileg és lelkileg megtapasztalhatóvá és közölhetővé válik. A missziós dinamika és az evangelizációs erő is az ilyen megújulásból fakad. A szinódusi út azonban csak a statikusan elképzelt egyház funkcióit barkácsolgatja. Az erkölcsi vita ezért mindig csak arról szól, hogy az, ami „tegnap még tilos” volt, ma már „egy kicsit szabad”, hogy az, ami az

Egyházból megmarad, még valamelyest a kulturális főáramlatnak is megfeleljen. De hogy korunk embere miként léphet rá a gyógyulás útjára, és hogyan találhatja meg élete értelmét az evangélium világosságában és a Jézus Krisztussal való kapcsolatban, azzal érdemben nem foglalkozik. Azokat az embereket, akiket többé nem érünk el, mert már meg sem próbáljuk elérni őket, úgy szeretné megtartani az Egyházban, hogy az evangélium botrányos részeit elhallgatta előlük, a követelményeket relativizálja, és minél inkább olyannak próbál mutatkozni, mint a többség. Dietrich Bonhoefferrel azonban kijelenthetjük: „Az olcsó kegyelem egyházunk halálos ellensége.” Már Lehmann bíboros is figyelmeztetett az Egyház elpolgáriasodása veszélyére, mikor az hasonul a környezetéhez: „Az Egyház nem viselkedhet úgy, mint egy vállalat, amely a kereslet csökkenésével megváltoztatja a kínálatát.” Ha az Egyház „nem lép ki önmagából, és nem evangelizál,” jegyezte meg Bergoglio bíboros még pápává választása előtt, akkor „csak magával törődik, és ebbe bele is betegszik ... Azok a betegségek, amelyek az egyházi intézményekben kialakultak, mind ebben az öncélúságban („*autoreferencialidad*”) gyökereznek.”

3. Egység a világegyházzal

Mindannyian az „egy, szent, katolikus és apostoli Anyaszentegyház” részei vagyunk. Jézus utolsó kívánsága az volt, hogy „legyenek mindnyájan egyek”. Már most is épp eléggé szenvedünk Krisztus Testének szakadásaitól, és nem kérünk még egy német különegyházból.

A szinódusi utat nem egyeztették kellőképpen az egyetemes Egyház megfelelő fórumaival és Ferenc pápával. A pápa ellenvetéseit („Levél Isten németországi zarándok népének”, a 2020.11.25-i általános kihallgatáson megfogalmazott kritikai észrevételek: „ ... úgy viselkednek, mint egy politikai párt. *Ki van a többségben, kik vannak kevesebben, hogyan vélekedünk erről, arról, amarról.* ... Felteszem a kérdést: Hol van itt a Szentlélek? Hol van az imádság? Hol van a közösség szeretete? Hol van az Eucharisztia?”) éppúgy figyelmen kívül hagyták, mint amilyen fennhéjázóan átsiklottak a Tanítóhivatal útmutatásai felett, amelyeket a szinódusi út központi kérdéseivel kapcsolatban adott akár arról, hogy vezethetik-e világiak a plébániát, vagy hogy lehet-e nőket pappá szentelni, vagy hogy meg lehet-e áldani az azonos nemű párok kapcsolatát. Szégyen, hogy ezeket az ellenvetéseket figyelmen kívül hagytuk, relativizáltuk,

sőt nevetségessé is tettük, holott olyan helyreigazításokról van szó, amelyek minden katolikust köteleznek. Addig tekinthető a katolikus egyház katolikusnak, amíg eleven egységben és párbeszédben áll az egyetemes Egyházal. Nem szeretnénk „az engedetlenség és a lázadás egyháza” lenni, és nemet mondunk minden olyan irányú próbálkozásra, hogy a németországi egyház külön utat járjon.

4. Hatalom

Az Egyházban minden hatalom az Úrtól származik. Az egyházban a hatalom mindig csak kölcsönkapott hatalom, és csak az emberek alázatos szolgálatát jelentheti. Mindig törvényesen és átláthatóan kell gyakorolni. A pásztorok téves hatalomgyakorlását a hivatalok uralmával felváltani nem járható út az Egyház számára.

A színódusi út a klerikusok nyilvánvaló szexuális visszaéléseit és bűncselekményeik elégtelen feldolgozását arra használta fel, hogy sajátos módon vesse fel a hatalom kérdését. A visszaélés valódi okainak vizsgálata helyett azt az elméletet fogalmazták meg, hogy a visszaélés kizárólag a papi hozzánemértés, a hiányos részvétel és a hiányzó demokrácia következménye, ezért meg kell törni a püspökök és papok hatalmát, és a világi hivatalnokok gyámsága alá kell helyezni őket. Kétségtelen, hogy hatalmi visszaélés is van az Egyházban, a világiakat, különösen a nőket nem értékelik eléggé, és a valódi részvételük sem biztosított. Azonban egy hivatalnokokkal és tisztviselőkkel, hatalmas apparátussal és folytonos fecsegéssel felduzzasztott egyházat se szeretnénk. Az Egyház attól szenved, hogy kevés benne a lélek, és túl sok az intézmény. Senkinek sincs szüksége olyan egyházra, ahol a hivatásokat a hivatalok, az önátadást a szerződések, a bizalmat pedig az ellenőrzés váltja fel. Egyszerű, szolgáló, imádkozó, Krisztust követő egyházat akarunk. Olyan egyházat, ahol a lelki hatalom gyakorlása átlátható és minden tagja hitben való önállóságát és önazonosságát szolgálja. Ezért van rá szükség. És értékelni is ez alapján lehet.

5. A nők

Jézus példáját követve még inkább fel kell ismernünk a nők karizmáját az Egyházban. Az azonban nem a nők diszkriminációja, ha a papi hivatalt és szolgálatot férfiak számára tartjuk fenn.

A nők nem lehetnek másodrangú emberek az Egyházban. Kiállunk tehát azért, hogy a nők az Egyház minden szintjén ugyanazokkal a jogokkal és kötelességekkel rendelkezzenek, mint a férfiak, és természetesen azért is, hogy vezető beosztást is betölthessenek. A szinódusi út is kiáll emellett, ugyanakkor átsiklik az *Ordinatio sacerdotalis* őskeresztény időkre visszamenő, számos zsinat és az újkor összes pápája által megerősített kötelező erejű tanítóhivatali kijelentése felett, amely magát az Egyház isteni alkotmányát érinti, tudniillik azt, hogy „az Egyháznak nincs hatalma nőket pappá szentelni, és hogy az Egyház minden tagjának végérvényesen ehhez a döntéshez kell tartania magát.” Ez a végérvényes tanítóhivatali kijelentés nem tekinthető a nők hátrányos megkülönböztetésének. A Szentírás szerint Isten népe a menyasszony, és Krisztus a vőlegény. Hogy a Krisztus képviselőjében eljáró papnak férfinak kell lennie, ezzel egybecseng. Visszautasítjuk a szinódusi út azon megállapításait, miszerint pusztán egy reakciós férfi-előjog védelméről lenne szó, és hogy női esélyegyenlőség kérdése lenne az adott hivatal betöltése. A valódi megújulás próbája az Egyház számára ugyanakkor az lesz, hogy hitet tesz-e a nők sajátos hivatása mellett az Egyházban, hálásan fogadja-e az erősségeiket, és újra felfedezi-e a női géniusz szépségét az Egyházban. A nők a maguk egyedi módján képmásai Istennek, és a bennük rejlő lehetőségek még messze nincsenek kiaknázva.

6. A házasság

A házasság szentsége egy férfi és egy nő szövetsége Istennel, valamint páratlan kegyelemközlő jele annak, hogy Isten hűséges az Ő népéhez. Ezt a jelet sohasem szabad egy sorba állítani a pusztán emberi kapcsolatokkal, bármilyen kapcsolatról legyen is szó.

Egyre több ember él olyan szexuális kapcsolatban, amely nem felel meg többé annak a képnek, amelyet a Szentírás és az Egyház követendő példaként állít elénk. Akár arról van szó, hogy a megromlott házasság után a hitvesek elváltak és újrَاهázasodtak, akár arról, hogy „vadházasságban” élnek, akár arról, hogy különböző típusú házasság előtti kapcsolatokat létesítenek. Azon igyekvésében, hogy ne csak e kapcsolatok hiányosságait és bűnös voltát lássa, hanem a hívő emberek nehézségeit és keresését (ami mindenképpen fontos dolog!) is, a szinódusi út a dolgok szépítgetésébe kezd. Ahelyett, hogy a

gyógyulás útjait kínálná fel, és útmutatást adna arról, hogyan növekedhetünk a jó életben, csak a kulturális főáramlathoz való felzárkózás érdekli. A sebezhető és sebzett embereknek ezzel nem segítünk, sőt megtagadjuk tőlük az evangélium gyógyító világosságát és az emberi boldogulás lehetőségét. Konkrétabban: Az „új nemi erkölcs” szerint a házasság nem „kizárólagos helye” többé a törvényes nemi kapcsolatnak, hanem csak „kiemelt helye”. Így azonban a házasság szentségéből csupán egyfajta életidegen eszmény lesz, amelyre immár csak egy kérdéses elit törekszik. A keresztény házasság azonban továbbra is a szexualitás tulajdonképpeni és törvényes helye és az az irányadó forma, ahol a gyermekek megtapasztalják vér szerinti édesanyjuk és vér szerinti édesapjuk hűségese szerelmét. Az egyetlen olyan hely, ahol az emberi szexualitás szervesen beépülhet az ember személyiségébe. A „kiemelt helyről” való ködös beszéd valójában az emberi szexualitás degradálódásának készíti elő a talajt, ezért végső soron emberellenes dolog.

7. Az azonos nemű életközösségek megáldása

Senkitől sem szabad megvonni Isten áldását. Az Egyháznak ugyanakkor a látszatát is el kell kerülnie annak, hogy a „házasság mindenkinek” célkitűzéseit és a homoszexuális aktust a házasság szentségéhez hasonló áldásban részesíti.

Az „Amoris laetitia”-ban Ferenc pápa nagy megértést mutat azokkal az emberekkel szemben, akik „rendezetlen életállapotban” élnek. Azokra a helyzetekre gondol, amelyek „objektív” szempontból bűnnek minősülnek, szubjektív szempontból azonban pillanatnyilag bizonyos értelemben meghaladják az ember teherbírását. Így fogalmaz: „Ezért többé nem mondható, hogy mindazok, akik valamely úgynevezett »rendezetlen« helyzetben vannak, halálos bűn állapotában élnek, és meg vannak fosztva a megszentelő kegyelemtől. (...) Egy személynek, még ha jól ismeri is a törvényt, nehézséget okozhat »az erkölcsi törvényben rejlő értékek« felismerése, vagy lehet olyan konkrét körülmények közepette, amelyek nem engedik másként cselekedni és más döntéseket hozni anélkül, hogy új bűnt követne el.” (301) Mikor többé nem számol az emberi természet megtörtségével (és a bűnnel), a szinódusi út túlfeszíti az irgalom és a minden ember üdvéről való lelkipásztori gondoskodás perspektíváját. „Mindenkinek joga van a gyönyörhöz”, hirdeti, és elhallgatja, hogy Isten teremtésének rendjében a

nemek termékeny módon kiegészítik egymást, továbbá alássa a házasság normatív természetét.

8. Világiak és papok

Az Egyház küldetése, ami által e világban szolgál, egyaránt bízott világiakra és papokra, különbségtétel nélkül a célok és a szolgálatok méltósága tekintetében. A világiaknak ugyanakkor azt kell tenniük, amit csak a világiak tehetnek, a papoknak pedig azt a szolgálatot kell teljesíteniük, amelyre az Egyház elhívta és a szentelésük révén képessé tette őket.

A papi hivatások hiánya súlyos problémát jelent az Egyházban, ezért a világiaknak minden feladatot át kell vállalniuk, amelyhez a papi hivatás nem feltétlenül szükséges. A zsinat beszél arról, hogy „mindnyájan azonos méltósággal és azonos súllyal hivatottak részt venni minden hívő közös feladatában, Krisztus Teste építésében”, ugyanakkor arra is emlékeztet, hogy „egyeseket Krisztus akarata tanítóknak, a misztériumok sáfárainak és pásztoroknak rendelt mások javára”. A kézzátétel által a pap a szentelésben az apostoli teljhatalomban részesül, hogy Krisztus személyében (in persona Christi) mint fej és pásztor cselekedjen. Isten meghívása és az Egyház rendelése folytán Isten ígését hirdeti, kiszolgáltatja a szentségeket, és az Urat, a „lelkek pásztorát és oltalmazóját” képviseli (1Pt 2,25). A szinódusi út elhomályosítja a pap ezen sajátos hivatását, mikor stratégiai szempontból a papot teológiai háttérbe szorítja, és módszeresen azon mesterkedik, hogy a teológiai végzettségű, felszenteletlen világiakat olyan helyeken alkalmazza, amelyeket csak pap lenne képes betölteni. Mindezt átlátszó lobbizásnak tartjuk, és mind a pap világiasítását, mind a világiak paposítását elutasítjuk.

9. Visszaélés

A szexuális visszaélés a malomkő az Egyház nyakán. Az Egyház tisztségviselői annak átláthatóságán mérettetnek meg, ahogy a múltbéli bűncselekményeket feldolgozzák és a jövőre nézve a hatékony prevenciót szorgalmazzák.. Azonban felemeljük a szavunkat a visszaéléssel való visszaélés ellen.

Semmi sem rántja az Egyházat jobban a mélybe, mint a szexuális visszaélés, melyet papok, szerzetesek és közösségvezetők követtek el, és amelyet a felelősök és a beavatottak eltussoltak. Egyesek azért akadályozták meg a felderítését, mert nem akarták rombolni az Egyház tekintélyét, ám ezzel csak a zaklatás további terjedését segítették elő. A szinódusi utat – itt csak erről beszélünk, a megelőzés és a feldolgozás érdekében tett sok-sok komoly erőfeszítésről nem – olyan reformként hirdették meg, amely végre levonja a visszaélésből és az eltussolásból fakadó következtetéseket. A visszaélést ezzel szemben egy régóta ismert egyházpolitikai program szolgálatába állították. Teljes joggal nevezhetjük ezt a „visszaéléssel való visszaélés”-nek. A szexuális visszaélést ugyanis arra használják fel a szinódusi úton, hogy a kérdéstől teljesen idegen célokat valósítsanak meg az Egyházban. Ez azonban megbocsáthatatlanul eltorzítja a vitát, amely egyébként a legnagyobb körültekintést igényelné. Máig nem vették tekintetbe azt, hogy a „katolikus” területen történt visszaélések mintegy 80 százaléka homoszexuális természetű (ahogyan az a nemzetközi adatokból kiderül). A tények tagadása ezen a ponton egyébként is jellemző az eszmecserére a szinódusi úton. Nem veszik például figyelembe, hogy a visszaélés más egyháztípusokat is hasonló mértékben érint, azokat is, amelyek liberális teológiát képviselnek, illetve amelyek nem hierarchikus felépítésűek, bár a náluk tapasztalt visszaélések túlnyomórészt heteroszexuális természetűek. A visszaélésre adandó reakcióból így azonban egyfajta marionettharc lett, amely valójában a liberális egyházprogram követeléseiről szólt. Ez azonban akadályozza a visszaélésre adandó megfelelő egyházi reakciót, és ellehetetleníti az Egyház mély reformját és megújulását. Végző soron itt is az önmaga körül forgó Egyház jelenik meg, amely számára fontosabb a róla kialakult kép, mint az áldozatok. Ez ugyanis az eltussolás valódi, rendszerszintű háttere! A szinódusi út és annak javaslatai mindezt nem számolták fel, hanem tovább erősítették. Az önmaga konzerválásának itt is tetten érhető egyházi logikája nem a reformhoz vezet, hanem végző soron az egyházon belüli ateizmushoz, amikor is úgy cselekszünk, mintha nem is lenne Isten, aki Jézus Krisztusban mint maga a szeretet nyilatkoztatta ki magát, és a Lélek által most is jelen van. Itt csak az evangélium mélységeiből táplálkozó megújulás segíthet: „Tegyetek meg mindent, amit csak mond!”